

Pożar jako jeden z żywiołów jest źródłem strat w ekosystemach leśnych, których dalekosiężne skutki zarówno natura, jak i człowiek muszą likwidować przez wiele lat. W walce z pożarami najistotniejszą rolę odgrywa czas. Dlatego też szczególnie ważne są informacje i system ich przekazywania, tzn. lokalizacja, wielkość powierzchni objętej pożarem, a także zaangażowanie wszystkich służb, od których tempa działań zależy opóźnienie sytuacji.

Szczególną rolę w tym zakresie pełni Krajowy System Informacji o Pożarach Lasów, w którym gromadzone są dane dotyczące pożarów w skali całego kraju, zarówno na terenach leśnych, jak i gruntach rolnych oraz niezagospodarowanych. Według danych KSIOPL w 2009 roku ogółem odnotowano w Polsce 7986 pożarów lasów, 3231 pożarów upraw rolnych i 18512 pożarów nieużytków.

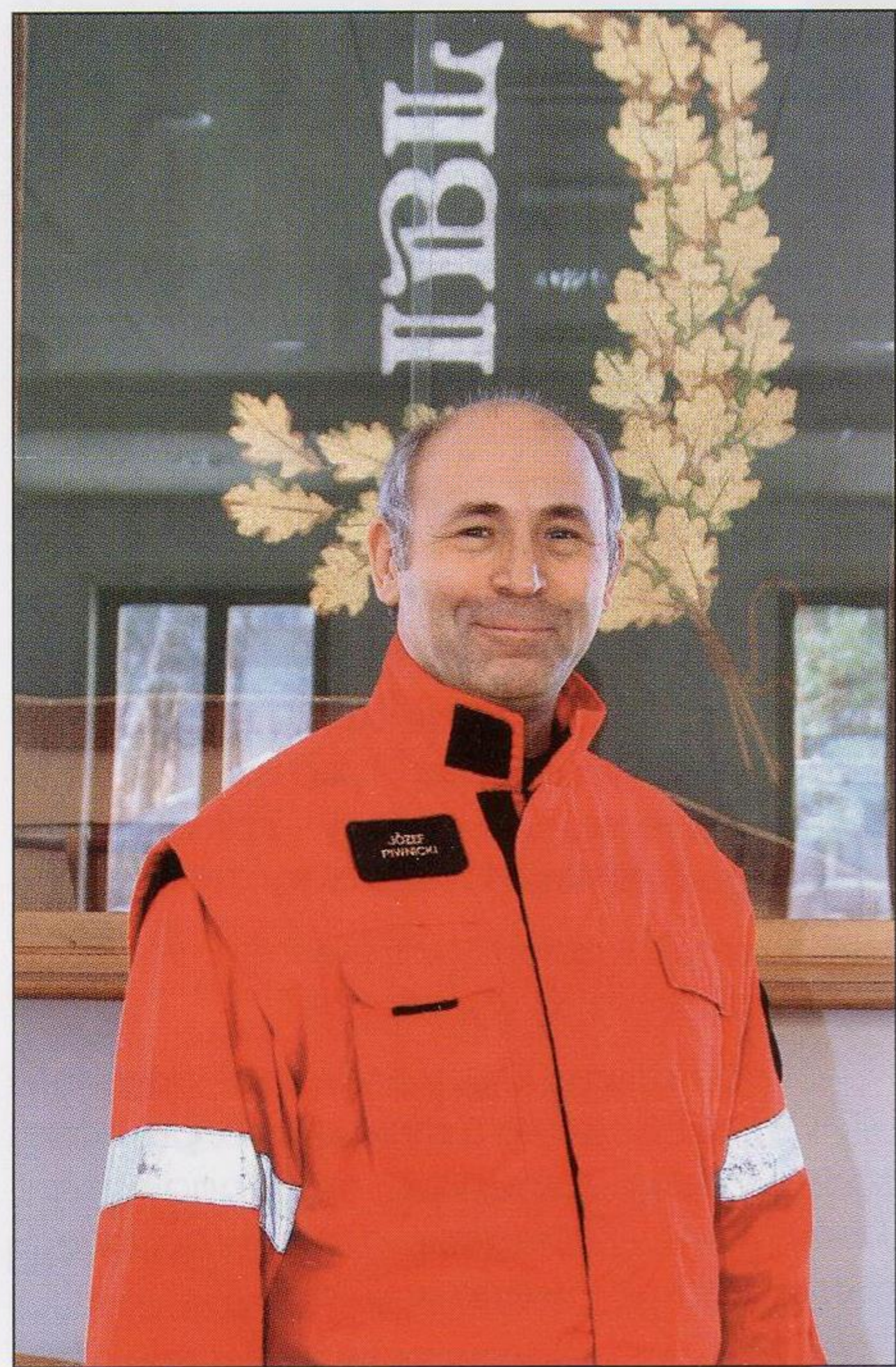


Człowiek, mimo że dysponuje coraz bardziej nowoczesną techniką, nadal w obliczu ognia często pozostaje bezradny.

Pożary w lasach

- wciąż gorący temat

Geneza powstania KSIOPL związana jest bezpośrednio z wymogami rezolucji konferencji ministerialnych poświęconych ochronie lasów w Europie, które odbyły się w 1990 r. w Strasburgu i w 1993 r. w Helsinkach. Jednocześnie potrzeba powstania takiego systemu wynikała ze zobowiązań związanych z ochroną przeciwpożarową lasów i wstąpieniem Polski do grona krajów Wspólnoty Europejskiej w 2004 r.



- KSIOPL umożliwia zarządzanie danymi o pożarach lasów pochodzącymi z trzech źródeł: Lasów Państwowych, Państwowej Straży Pożarnej i parków narodowych – mówi prelegent dr inż. Józef Piwnicki z Samodzielnej Pracowni Ochrony Przeciwożarowej Lasu IBL.

Ze względu na wagę problemu i konieczność opracowania systemu, który umożliwiłby natychmiastowe działania w obliczu klęski pożarów, minister środowiska powierzył Instytutowi Badawczemu Leśnictwa jego przygotowanie i wdrożenie. Pierwszy etap realizacji tego zadania przypadł na lata 2006-2007 i był finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Jego kontynuacją w latach 2008-2010 jest temat badawczy „Zapewnienie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasów”, realizowany przez Samodzielną Pracownię Ochrony Przeciwożarowej Lasu IBL.

Realizacja tak ważnego wdrożenia wymaga wymiany poglądów zarówno naukowców, jak i praktyków, od których wiedzy zależy skuteczność działań w prognozowaniu i przeciwdziałaniu skutkom zagrożenia pożarowego.

Z tych właśnie względów zorganizowano w dniu 4 marca br. w IBL w Sękocinie Starym seminarium poświęcone udoskonaleniu funkcjonowania Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasów w Polsce. W spotkaniu tym wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Środowiska, Dyrekcji Generalnej oraz regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych, Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej, parków narodowych, placówek naukowych i Głównego Urzędu Statystycznego. Prelegentem był dr inż. **Józef Piwnicki** z Samodzielnej Pracowni Ochrony Przeciwożarowej Lasu, który przedstawił cele wdrożenia Systemu, aktualny stan jego funkcjonowania oraz zadania decydujące o sprawnym tworzeniu krajowej bazy informacji o pożarach.

W trakcie wystąpienia prelegent podkreślił, że KSIOPL pozwala na zarządzanie danymi o pożarach lasów pochodzącymi z trzech źródeł: Lasów Państwowych, Państwowej Straży Pożarnej i parków narodowych.



Zastępca dyrektora IBL ds. naukowych Ryszard Szczygieł zasygnalizował pilną potrzebę ujednoczenia zasad, według których działają wszystkie jednostki tworzące bazę KSIOPL.

W 2009 roku zgłoszono ogółem 33275 meldunków o pożarach. Wśród nich blisko 90% zgłosiła PSP (29729), Lasy Państwowe 3455, a pracownicy parków narodowych – 91. Podkreślić należy, że wśród ogólnej liczby meldunków zgłoszonych przez PSP 24% (7986) dotyczyło obszarów leśnych, a aż 56% (18512) nieużytków rolnych.

System pozwala na przygotowanie raportów i zestawień zgodnie z wymogami Unii Europejskiej, a jednocześnie uwzględnia wytyczne GREEN PAPER – dotyczące ochrony lasów i przekazywania informacji o ich zasobach i stanie, ze szczególnym uwzględnieniem danych dotyczących pożarów.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej lasów w krajach Unii Europejskiej rejestruje się na bieżąco pożary na powierzchniach powyżej 50 hektarów, co stanowi źródło analiz przy-

czyn i umożliwia jednocześnie zapobieganie wystąpieniu zagrożenia pożarowego.

Problemy związane z tym żywiołem w Unii Europejskiej w bieżącym roku nabrały dodatkowego znaczenia, gdyż prezydencję od 1 stycznia 2010 r. objęła Hiszpania – kraj, który z racji swych uwarunkowań przyrodniczo-klimatycznych szczególnie naciska na ochronę obszarów leśnych przed pożarami.

W pracach nad udoskonaleniem Systemu skoncentrowano się na sposobie przesyłania danych, ich ujednoczeniu oraz przygotowaniu do udostępnienia powszechnego. Wymagało to szeregu specjalnych uzgodnień oraz dostosowania programów obsługujących bazy danych. Warto podkreślić, że aktualnie każdy zainteresowany może znaleźć informację o funkcjonowaniu KSloPL korzystając z informacji podanej na stronie internetowej IBL <https://bazapozarow.ibles.pl>. Od 2008 r. zestawienia informacji nt. pożarów lasów i terenów niezagospodarowanych przekazywane są do Głównego Urzędu Statystycznego. Stały dostęp mają do nich pracownicy urzędów marszałkowskich, a także pracownicy Ministerstwa Środowiska nadzorujący parki narodowe w zakresie zagrożenia pożarowego.

Obecnie funkcjonują 24 rodzaje raportów wykorzystywanych przez rdLP, co umożliwia szczegółowe analizowanie liczby, wielkości, terminu oraz skutków pożarów, a tym samym prognozowanie zagrożenia pożarowego w zależności od uwarunkowań pogodowych.

Wychodząc naprzeciw praktyce leśnej wprowadzono w Systemie dane geograficzne przeliczane na standard mapy numerycznej. Użytkownik programu ma więc możliwość dokładnego zlokalizowania miejsca wystąpienia pożaru i skorygowania ewentualnego błę-

du, posługując się danymi z mapy satelitarnej.

W trakcie dyskusji przedstawiciele rdLP podkreślali, że najistotniejsze w zapewnieniu sprawnego działania Systemu jest dokładność i weryfikacja danych o każdym pożarze. Aktualnie bowiem często zdarza się, że jeden pożar odnotowywany jest zarówno przez PSP, jak i Lasy Państwowe, co wprowadza dezorientację i wymaga weryfikacji. Przykładem tego może być pożar, który wystąpił na terenie Białowieskiego Parku Narodowego, objął powierzchnię 7 hektarów i trwał 3 dni. Straż Pożarna zarejestrowała go jako trzy odrębne pożary, na łącznej powierzchni 13 ha. Jednocześnie według jej meldunku współrzędne geograficzne zlokalizowane były poza granicami Polski. Wzajemna zamiana we współrzędnych geograficznych długości z szerokością w lokalizacji pożaru, to najczęstszy błąd zdaniem dr. inż. Józefa Piwnickiego, stwierdzany podczas weryfikacji danych bazy Systemu.

Uczestniczący w Seminarium doradca komendanta głównego PSP Ireneusz Królik poinformował uczestników seminarium, że prace nad weryfikacją bazy danych o pożarach z 2009 roku w Komendzie Głównej PSP zostały zakończone, a materiały przekazano do KSloPL. Na ich podstawie oraz danych przekazywanych przez jednostki Lasów Państwo-



Doradca Głównego Komendanta Państwowej Straży Pożarnej Ireneusz Królik poinformował uczestników seminarium, że w Komendzie Głównej PSP zakończono prace nad weryfikacją bazy danych o pożarach z 2009 roku, co powinno zapewnić ich wiarygodność i sprawne funkcjonowanie Systemu.

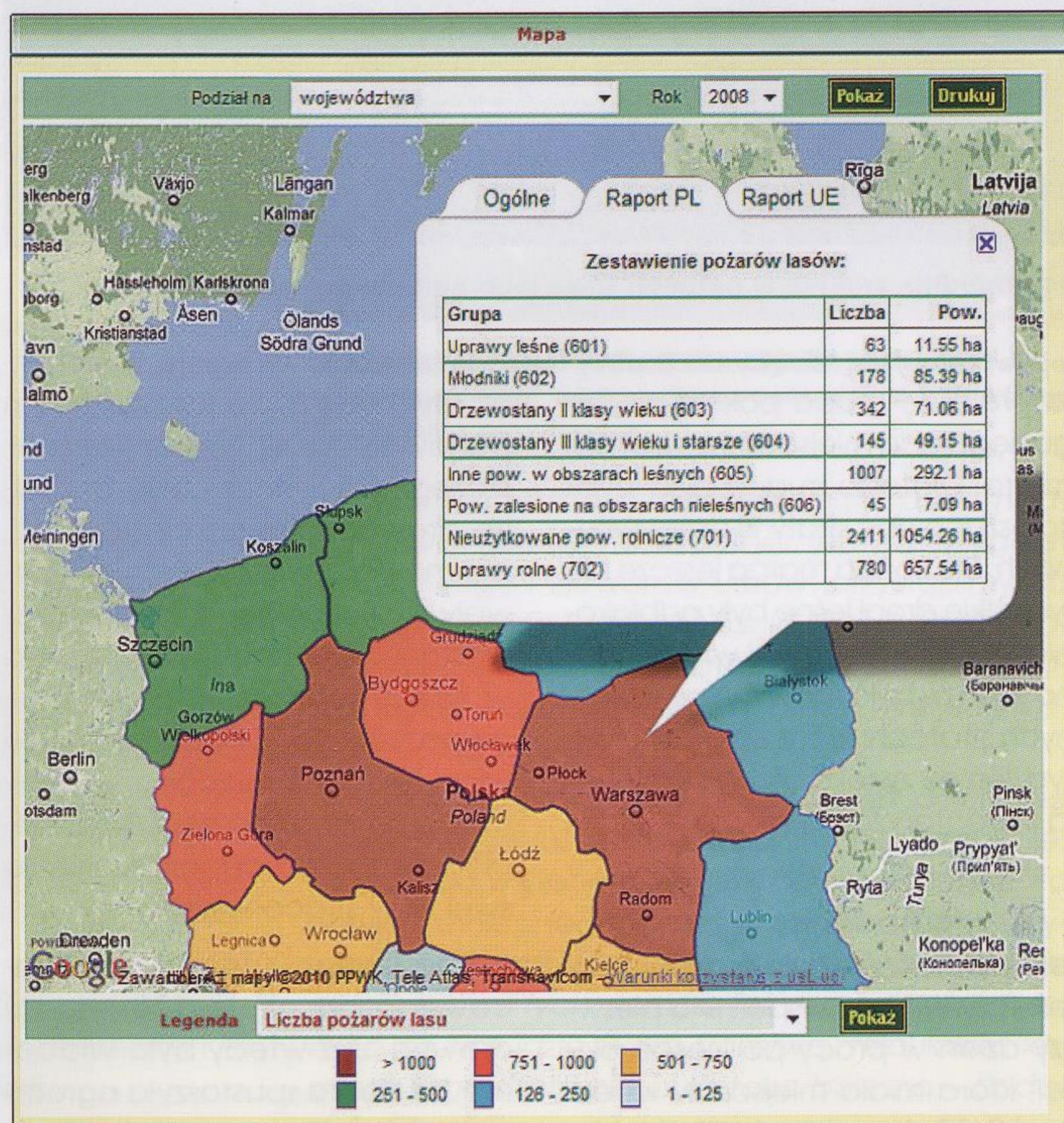
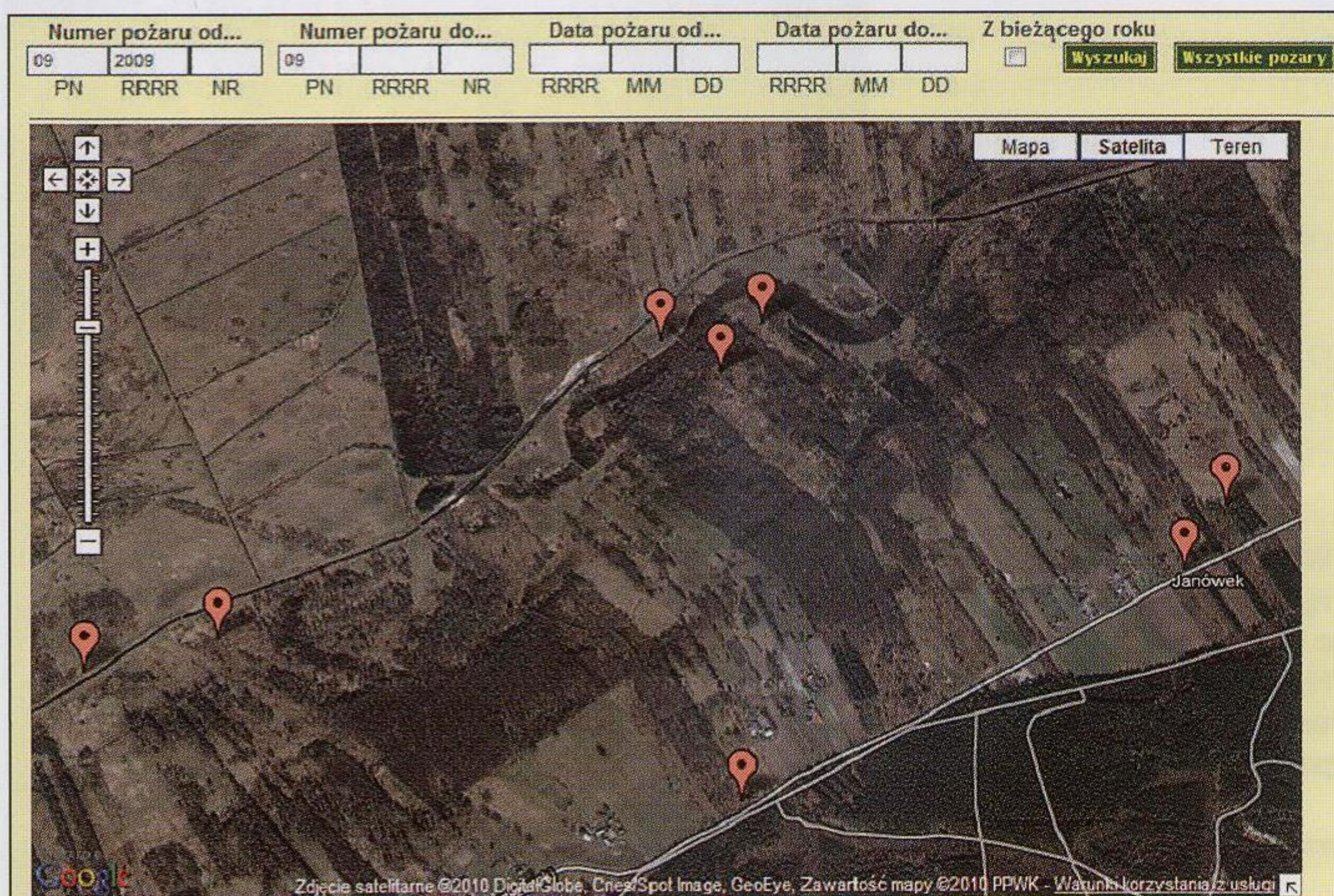
wych będzie możliwe porównanie i ewentualne wyeliminowanie kilkukrotnych meldunków o tym samym pożarze, co powinno zapewnić wiarygodność danych i sprawne funkcjonowanie Systemu.

W podsumowaniu seminarium zastępca dyrektora ds. naukowych IBL dr inż. Ryszard Szczygieł zasygnalizował pilną konieczność ustalenia jednolitych działań przez wszystkie jednostki tworzące bazę KSloPL. Umożliwi to jednoznaczne prognozowanie zagrożenia pożarami terenów leśnych oraz spełni wymagania Unii Europejskiej w tym zakresie.

Tekst i zdjęcia: ARTUR SAWICKI
Instytut Badawczy Leśnictwa

Podstawowe funkcje Krajowego Systemu Informacji o Pożarach Lasów to:

- ★ rejestracja wszystkich pożarów lasu zgodnie z wymogami UE oraz przekazywanie całorocznych danych do Centralnej Bazy Unii Europejskiej;
- ★ przekazywanie w sezonie pożarowym zbiorczych informacji o pożarach lasu do unijnej bazy danych;
- ★ wykonywanie zestawień tabelarycznych o pożarach zaistniałych w Lasach Państwowych oraz w lasach innej formy własności.



Dwie przykładowe mapy możliwe do wygenerowania z systemu KSloPL.